

[uit: Aya Musa (red) Spinhuisboek. Diemen: Uitgeverij AMB, 2014, pp. 144-149]

Spinhuis, toilet en huiselijkheid

Dit is een korte oefening in geanticiperde nostalgie. Het Spinhuis verlaten... Dat ik dat nog mee moet maken...

Bij buluitreikingen kreeg je altijd een spiekbriefje waarmee je als voorzitter van de plechtigheid de gasten een korte rondleiding kon geven door de roemruchte geschiedenis van het gebouw. Intussen keek het publiek nieuwsgierig om zich heen naar de hoge lambrisering, de betegelde schouw met de spreuk "Treck u niet aen wat yeder seght. Maar doet dat billyck is en recht" en de geheime deur naar het privé-toilet van de Commissaris (nooit gecontroleerd of dat klopte). Ik voelde me als de gids in het Muiderslot en besloot met de versleten kwinkslag dat het Spinhuis, ooit gebouwd voor dievegges en andere gedevieerde vrouwen, nu zijn glorieuze eindbestemming had gevonden: toevluchtsoord voor opnieuw (vooral) vrouwen, maar van een heel andere slag (beleefd lachje van het publiek).

Over toilet gesproken. Wat het Spinhuis tamelijk uniek maakte, was dat alle toiletten voor mannen en vrouwen waren. Aanvankelijk was dat beangstigend. Ik voelde me altijd 'matter out of place' als ik het toilet betrad en daar een studente zich mooi stond te maken voor de spiegel of net tevoorschijn kwam uit een van de drie deuren, begeleid door het lawaai van het doorspoelende water. Toiletten op publieke plaatsen zijn immers wereldwijd, net als mensen, te verdelen in M/F (transgenders, etc. – hoe antropologisch ook – daargelaten). Maar in het Spinhuis was dat anders; als je er eenmaal aan gewend was, werd het toilet het sprekend bewijs van de huiselijkheid van ons Spinhuis, in het oude rommelige centrum van een van de mooiste steden ter wereld. Maar alles, alles gaat voorbij.

Sjaak van der Geest